

L'ATEMPORALITAT DEL MITE DE LAOCOONT. UNA APROXIMACIÓ DES DE L'OBRA D'ISMAÏL KADARÉ

Josep Ignasi VIVES ORTIZ

Investigador independent

josepignasivives@gmail.com

Núm. ORCID: 0009-0003-9532-6870

DOI: 10.60940/comprendrev26n2id431715

Article rebut: 05/08/2024

Article aprovat: 26/09/2024

Resum

El present article proposa un breu estudi al voltant de la concepció del mite de Laocoont plantejada per l'escriptor albanès Ismaïl Kadaré (1936-2024) a la novel·la *El monstre*, publicada a Albània l'any 1965. Tot partint d'una recerca d'arquetips de base junguiana, i amb una perspectiva fenomenològica, hom n'estudia les subtiletes argumentals i simbòliques, que s'articulen al voltant d'una actualització narrativa del díptic format pel cavall de Troia i Laocoont. Així com el cavall hi esdevé símbol perenne de dominació informativa, de terror arbitrari i de mentida versemblant, la figura de Laocoont s'hi erigeix com a model de supervivència moral i de compromís en la recerca radical de la Veritat. Hom pretén palesar com Kadaré sosté que la immersió en les conductes laocoontiques, tant a Troia com a l'Albània hoxhaista, constitueix un mecanisme salvífic universal davant la malignitat de l'engany que ens assetja.

Paraules clau: Ismaïl Kadaré, Laocoont, novel·la, tradició clàssica, Veritat.

The timelessness of Laocoön's myth.
An approach from Ismaïl Kadaré's works

Abstract

This article proposes a brief study on the conception of the myth of Laocoön by the Albanian writer Ismaïl Kadaré (1936-2024) in the novel *The Monster*, published in Albania in 1965. Starting from a search for Jungian archetypes, and with a phenomenological perspective, this text studies the argumental and symbolic subtleties, which are articulated around a narrative update of the diptych formed by the Trojan horse and Laocoön. While the horse becomes a perennial symbol of informative domination, arbitrary terror and plausible lie, the figure of Laocoön emerges as a model of moral

survival and commitment in the radical search for Truth. It is intended to show how Kadaré argues that immersion in Laocoön's ducts, both in Troy and in Hoxhaist Albania, constitutes a universal salvific mechanism in the face of the malignancy of deception that besets us.

Key words: Ismail Kadaré, Laocoön, Novel, Classical Tradition, Truth.

1. Introducció

Un dels llegats essencials de l'escriptor albanès recentment traspasat Ismail Kadaré (1936-2024) serà la seva constant invitació a repensar els mites clàssics. La seva obra traspua que com més baix sigui el grau de coneixement del passat mitològic, més s'enguirà el ventall de possibles respostes davant les vicissituds de la vida. L'analfabet en matèria de mites queda perplex més aviat, desarmat davant una realitat que el domestica de manera incessant. Els seus textos, sempre un vast exercici d'hipertextualitat, busquen propiciar, doncs, una mirada més fonda i menys encotillada pels paràmetres del propi temps a fi de generar-nos transformacions.¹ Dins les pàgines d'*El monstre*, el martiri catàrtic de Laocoont es reproduïx pels carrers de Tirana a través d'un furgó carregat d'espies i agents subversius del govern; Kadaré anima el lector a fer brillar novament la llum interior que duem inscrita en els racons més recòndits del cor, i que és hereva, també, d'aquell antic acte de sacrifici. La novel·la parteix de la tesi que els ressorts dels arquetips i dels mites romanen encara dins nostre, latents, i que la troballa fortuïta d'un llibre o d'una imatge que els catalitzin farà que reneixi aquest esguard esmolat que permet veure el món tal i com ho van fer els herois. Kadaré hi insisteix: l'Absolut no es pot extirpar. Potser pot adormir-se, o fins i tot degradar-se i quedar amb un aspecte raquític, però sempre torna. En el silenci, deixa empremtes dins l'ànima humana que ni l'opacitat ni el terror no podran esborrar. I quan l'individu percebi l'estrany poder d'aquests rastres, tal com li passà a Gent Ruvina, el jove protagonista d'*El monstre*, no podrà fer cap altra cosa que convertir-se en Laocoont.

2. Contingut i tradició dels relats clàssics de Laocoont

Nos encontramos frente al expediente de instrucción como ante unas ruinas silenciosas. De vez en cuando nos parecía distinguir en aquella negrura

¹ Cfr. Gerard GENETTE, *Palimpsestos*. Madrid: Taurus, 1989, pàg. 14-15.